

К. Роўда

СПОСАБЫ ІНТЭРПРЭТАЦЫІ ЎЛАСНЫХ ІМЁНАЎ ПРЫ ПЕРАКЛАДЗЕ ЦЫКЛА ТВОРАЎ К. С. ЛЬЮСА “ХРОНІКІ НАРНІІ” НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Праблема перадачы англійскіх уласных імёнаў на беларускую мову вылучаецца надзвычай актуальным характарам перш за ўсё ў прыкладным аспекце. У беларускім мовазнаўстве да гэтага часу так і не склалася ўстойлівая традыцыя, якая забяспечыла б адзінства метадаў і спосабаў перадачы іншамоўных уласных імёнаў, не сфармуляваны дакладныя крытэрыі выбару тых ці іншых варыянтаў напісання англамоўных уласных імёнаў, не існуе спецыялізаванага англа-беларускага слоўніка асабовых імёнаў і прозвішчаў. Вышэйакрэсленыя чыннікі абумоўліваюць актуальнасць праведзенага даследавання.

Мэта дадзенай працы – выяўленне адметнасцей перакладу ўласных імёнаў з англійскай мовы на беларускую на прыкладзе тэксту першай часткі “Пляменнік чараўніка” з сямі казачных аповесцей “Хронікі Нарніі”, ство-

раных англа-ірландскім пісьменнікам К. С. Льюісам і адпа-веднага перакладу на беларускую мову Надзеі Кім.

У прааналізаваным тэксце пры перакладзе выяўлены тры асноўныя спосабы перадачы англійскіх уласных імёнаў на беларускую мову.

- Транслітарацыя – палітарная перадача пісьма, заснаванага на адным алфавіце, сродкамі іншага алфавіта. Дадзены спосаб менш частотны ў прааналізаваным тэксце: *Aslan* – *Аслан*, *Adam* – *Адам*, *Narnia* – *Нарнія* і некат. інш.

- Традыцыйнае напісанне англійскіх уласных імёнаў, якое паходзіць як з даўніх транслітарацый, так і з запазычанняў з пісьмовых крыніц розных часоў з рускай ці польскай моў, таму пры фанетычнай і/або графічнай перадачы неабходна высветліць, ці існуюць традыцыйныя адпаведнікі імя ў мове перакладу. Традыцыйнае напісанне прадстаўлена ў перакладзе Н. Кім невялікай колькасцю прыкладаў: *White Witch* – *Белая Вядзьмарка*, *Uncle* – *Дзядзька* і некат. інш.

- Практычная транскрыпцыя – перадача сродкамі нацыянальнага алфавіта іншамоўных уласных імёнаў з захаваннем па магчымасці іх дакладнага гукавага аблічча, але без выкарыстання дадатковых знакаў. Акрэслены спосаб самы частотны ў прааналізаваным тэксце: *Charn* – *Чарн*, *Jadis* – *Джадзіс*, *Andrew* – *Эндру*, *Polly Plummer* – *Полі Пламер*, *Digory* – *Дыгары* і інш.

У выніку праведзенага даследавання вылучана, што выкарыстанне вышэйпералічаных спосабаў перакладу ўласных імёнаў – транслітарацыя, традыцыйнае напісанне і практычная транскрыпцыя – недастаткова для перадачы іх спецыфікі. У імёнах герояў К. С. Льюіса ярка прасочваецца відавочны міфалагічны пачатак, адсылкі да адпаведных сюжэтаў, вобразаў і падзей, што выводзіць увесь апавед на філасофскі ўзровень і такім чынам дадаткова ўскладняе працэс перакладу не толькі на беларускую, а і любую іншую мову. Гэта ў чарговы раз пацвярджае, што ад перакладчыка мастацкага твора патрабуецца не толькі выключная моўная падрыхтоўка, але і шырокая культурна-гістарычная эрудыцыя.